

الأخضر ابراهیمی لاتراوسه هم په خپلو تیروتنو نه پوهیږي!

بناغلی الأخضر ابراهیمی د ۱۹۳۴ز کال دجنوری دمیاشتي په لمړۍ نیټه په الجزایر کې زیږیدلی دی. نوموړي ډیر ستر نړیوال دیپلوماتیک وظيف لري. دی په هایتی کې د ملل متحد دسازمان د سرمنشی د ځانگړي استازي په توگه (دسمبر ۱۹۹۳ز. ترجون ۱۹۹۶ز)، په جنوبي افریقای کې په (۱۹۹۴ز)، په یمن، زایر، لیبیا، نیگیریا، لبنان، الجیریا، مصر او سوډان کې وظيف اجرا کړي. نوموړی د ملل متحد د سازمان د سرمنشی دځانگړي استازي په توگه په افغانستان (۳ اکتوبر ۲۰۰۱ز تر ۳۱ دسمبر ۲۰۰۴ز او د ۱۹۹۷ز کال د جولای دمیاشتي نه د ۱۹۹۹ز کال تر اکتوبر) کې وظيف اجرا کړي. د بناغلي الأخضر ابراهیمی د راپور او بستیز رول سره د بڼ لمړی کنفرانس لس کاله مخکې د آلمان کې د افغانستان په هکله جوړ کړای شو او دافغانستان په هکله یې مهم او په ډیرو مواردو کې داسې تصامیم ونيول چې د افغانستان او سیمې د خلکو د تراژیدي یو دسترو عواملو څخه شمیرلای شو. هو دادې د افغانستان د خلکو د تراژیدی ډک مختلف پړاونه دداسې کنفرانسو د نامشروع پریکړو او یو سلسله نور عواملو تر تأثیر لاندې، دوام لري.

د رواني میاشتي په پنځمه نیټه د دوشنبې په ورځ، د بڼ ددومي غونډې په درشل کې (دیسمبر ۲ - دسمبر ۵ کال ۲۰۱۱) بناغلي الأخضر ابراهیمی سره د بي بي سي د پښتو څانگې خبریال بناغلي داود جنبش د افغانستان په هکله د بڼ دلمري غونډې د پریکړو او اجرااتو په هکله په یوه مرکه کړی چې په دې هکله مي وغوښتل چې ددې لیکل شوي مرکې په بعضی اړخو، افادو، او بعضی جملاتو اوټکو خپل لید لوری او ارزوني تاسې سره له تاسې سره گډې او شریکې کړم:

بناغلی داود جنبش دا مرکه د «د لڅدار ابراهیمی سره مرکه» ترسرلیک لاندې لوستونکو ته وړاندې کوي.

بناغلی ابراهیمی د یو سوال د ځواب په هکله داسې ځواب ورکوي: «هغه مهال د پخلاینې فرصت له لاسه ووت چې اوس یې جبران هم افغانستان او هم نړیوالې ټولني ته ډېر گران دی». بناغلي ابراهیمی د بڼ په لمري کنفرانس د طالبان سره د سولې امکان د نه موجودیت باندې ټنګار کوي. او وايي: «د دې کار امکان نه وو. ... شونې نه وه چې طالبان د بڼ کنفرانس ته راشي. خو تر کنفرانس سملاسي وروسته د هماغه ډېسمبر په میاشت کې مور افغانستان ته ستانه شو او باید هغوی مو لټولی وای چې څه شول؟ چېرته ولاړل؟ او په مغزو کې یې څه ورگړخي؟». بناغلی ابراهیمی ادامه ورکوي: «او که چېرې د هغوی زړه کېدای، نو مور باید ورته ځای ورکړی وای او دا هغه څه دي چې ونه شول. ما هېڅکله هم دا نه دي ويلي چې د هغوی نه رابلل یوه تېروتنه وه. ځکه له هغوی سره جگړه روانه وه او هېچا نه غوښتل چې غونډې ته راولل شي..... سربېره پر دې هغوي هسي هم غونډې ته نه راتلل. کومه تېروتنه چې مور کړې ده، هغه دا ده چې له ځانه سره مو دا سوچ ونه کړ چې ((هو))، هغوی پرزول شوي خو دې، خو تسلیم شوي چېرې هم نه وو، هېچا ته.»

زما لید لوری او د بناغلي الأخضر ابراهیمی تیروتنې:

کنفرانسونه، سمینارونه او حتی غیر تعریف شوي جرگې د یو وطن او ټولني د کشالو، کړکېچونو او مطروحه مسایلو دحل لپاره د بحث، غور او لار لټولو بڼه ممد او مرستندوی کیدای شي او باید وي. اما دا کنفرانسونه او غونډې هغه وخت په خپله د مشکل ایجادونکي او پرابلم جوړونکي کیږي چې د خپل صلاحیت نه لور او غیر مشروع تصامیم او پریکړې ولري او یا غیر موجه مصارف پري وشي.

د بڼ لمړی کنفرانس دقیقاً په همدې تصامیمو او پریکړو کې د افغانستان، سیمې او نړیوالې ټولني د تراژیدی د اوږدېدو عامل شو. په داسې غونډو او ناستو کې د کیدای شي د یو هیواد موجوده او مهموسیاسي گوندونو او سیاسي حرکتونو استازي سره کښینی او د نړیوالې ټولني په مرسته مقدماتي او اولي تصامیم و نیسي او پریکړې وکړي چې د هغو په

مرسته ملت وکړای شي خپل مشروع حاکمیت او نظام داسې جوړکړي چې دهغوي له خوا منځ ته راشي او دهغوی د هغو ارزښتونو او مقاصدو په خدمت او پالنه کې وي چې هغوی یې ارزښت بولي او پالنه کول یې غواړي. هو کار ونه شو او د تیرو لسو کلو په لمړیو کې به روانچي، انتقام اخیستنې تمرکز وه او د دیموکراسۍ او آزادۍ ترنامه لاندې دداسې ارزښتونو او معیارونو پیاده کولو باندې افغانستان کې تاکید او کار کیده او یو تعداد لا تر اوسه هم کار کوي چې زموږ د ټولني د ارزښتونو سره له سره برابر نه دي. هو دجرمني د بهرنیو چارو وزیرته لکه نارینه در نارینه سره واده د دوی د دیموکراسۍ یو معیار او ارزښت به وي. خو دا کار زما د وطن ددیني او اخلاقي ارزښتونه سره اقلا یو خلاف کار دی.

هو که چیرې داسې کنفرانسونه ملت عملاً له سیاسي صحنې ایستل او حاشیې ته کارل سبب شي، لکه څنگه چې در بڼ په لمړي کنفرانس کې وشول، نو بیا غیر مشروع حاکمیت منځ ته راځي، هغه حاکمیت چې ملت یې د ځان نه بولي او داسې حاکمیت او د پردو په اوږو او پیسو واکداران د امورو د اجراء توان او قدرت هم نه لري. هو د لمړي بڼ په کنفرانس کې که د طالب حرکت او یا کوم بل قوي افغانی سیاسي حرکت وجود لرلای او یا نه، خو پکار وه چې درخلکو دحاکمیت لپاره صادقانه کار شوی وي. داسې حاکمیت چې بیا ضرورت نه وای د هغه د ساتو او په پښتو درلو لپاره په ملیاردو پیسې او او دومره وینو تویدو ته اشد اړتیا وای. درنو لوستونکو تاسی د ښاغلي ابراهیمي دې افادې ته په دقت پام وکړئ: «... او که چېرې د هغوی – طالبانو - زړه کېدای، نو مور باید ورته ځای ورکړی وای...» یعنی دا دوی او خارجي حلقات او مراجع دي چې چاته او کوم سیاسي گوند او حرکت ته د یوې ټولني په حاکمیت کې ځای ورکوي او څوک له صحنې لیرې کوي او یا د نابودی قصد او هڅې کوي.

د دې مرکې د افادو او نورو خبرو (زړه کېدای... ځای ورکړی وای ...) څخه داسې معلومېږي چې ښاغلي ابراهیمي او د افغانستان اوسني حاکمان له سره دسیاسي مصالحې او سیاسي جوړې روغې په مانا نه دي پوه شوي. دسیاسي حرکت او سیاسي حزب او سازمان په اصلی مفهوم له سره نه دي پوه شوي. داسې افادې رسوي چې دوی خپل حاکمیت کې مخالف او یا اپوزیسیون ته دځای ورکولو په مانا او امتیاز ورکولو او دغنايم په تقسیم او دسولي دراوستو لپاره د مخالف ذلیلولو او تسلیمیدو... په مفهوم خلاصه کوي.

سیاسي مصالحه او سیاسي مفاهمه د خپلو اهداف او مقاصدو نه تیریدل اوخیانت نه دی، مخالف او یا اپوزیسیون ته تسلیمدل نه دي، د مخالف د نسخو حتمی منل نه دي او ...

سیاسي مصالحه د خپلو اهدافو نسخو د مشروعیت د لاسه راوړلو په لار کې متمدنه او مشروع هلې ځلې دي او سیاسي توافق دی چې په نتیجه او پاله کې د ددې نسخو د تطبیق او مشروعیت دملت نه ترلاسه کړای شي. سیاسي مصالحه په سیاسي ژوند کې یو سلسله مشروع مقدماتي توافقات او میکانیزم باندې توافق دی، کوم چې د خلکو او ملت د حاکمیت او ارادې د اظهار او عملي کولو موجب شي. په دې اساس د ښاغلي ابراهیمي تصور او دا خیال چې طالبان باید راغوښتل شوی وي او په حاکمیت کې ورته دوی ځای ورکړای وای، یوه غیر عملی طرحه وه او ده. دا دطالب او حاکمیت لپاره دشرم خبر وه او ده چې دخپلو نسخو دتطبیق مشروعیت د مقابل نه ترلاسه کړي. د طالبان او دغه او هغه سیاسي حرکت خپل سیاسي برنامې او نسخې لري او دهغوی دتحقق لپاره کار کوي او زه یې تصور نه شم کولای چې د طالب دحرکت مثلاً د جزاء قانون دي په اوسني نظام کې او د قانون په اوسنی پوهې مطابقت لرلای او یا سره جوړ راغلاي وای. دا کار به یا معذورانه او یا هم هدفمند فریب دی، چې په دواړو حالتو کې دمنلو وړ نه دی.

له بلي خوا د ښاغلي حامد کرزي د حاکمیت مسلح او غیر مسلح مخالفین په افغانستان کې د طالب په حرکت خلاصه کول او دوی اصلي مانع گڼل، یوه بله هغه تیروتنه ده چې باید اصلاح او دقیقه شي. د محترم حامدکرزي د حاکمیت مسلح مخالفین، د حقاني گروپ، پاکستانی طالبان، پاکستانی نوری جهادي ډلې، پاکستانی استخباراتی ډلې چې د هند، افغانستان، او بهرنیو په مقابل کې د مختلفو اهدافو لپاره جنگیدلي او جنگیږي، حزب اسلامی، د افغانی طالبان مختلفې ډلې، داخلي موجه او غیر موجه ناراضیان او دنورو امتیازاتو غوښتونکي او داسې نورې ایراني ډلې چې دقیقه دسیاسیت پر بنسټ د ښاغلي حامد کرزي د حاکمیت سره معامله او برخورد کوي. د ښاغلي حامد کرزي او ددې حاکمیت د پاتې راتلونو عمدو عوامل ددې حاکمیت په بي کفایتی، د قانونی معافیت شته والي، غلط غیر شفاف، مافیایي روابطو حاکمیت، د لس کلنی تجربی سره د ظرفیتونو نشته والي، هغو ظرفیتونه چې اقلا و نتوانیدل ۳۰ په سلو کې انکشافی بودیجه په مصرف ورسوي، هغه ظرفیتونه چې قانون تطبیق کړي او د خلکو امنیت وساتي، د آزاد بازار وحشي اقتصادي سیاسیت عملي کیدو ادامه، په بعضي اقتصادي برخو کې مافیایي انحصارروابط وجود لرل، دولتي مسلکي پښتونه د آغا بلي او استخباراتي کړیو او عناصرو او جیبي شراکتو په بنسټ

ويشل دا او داسې نور عوامل. د خلکو (دافغانستان او نړيوالې ټولني) دوکه او فريب په ډير عرصو او په هر قدم کې ليدل کيږي او عملي کيږي. دا هغه داخلي عوامل دي چې د بهرنيو کړيو په مرسته په افغانستان کې د پاتې راتلو، بڼ بست، ناکامی او د لمړي بن دکفرانس دتصاميم او پريکړو په اساس ورسره مخامخ يو او پاتې راتلو اصلي عوامل دي.

راشو بهرنيو عواملو ته چې په سر کې يې د پاکستان اصلي پاليسي جوړونکي قرار لري. ښاغلي ابراهيمي د تاکيد په هکله چې: « پاکستان يو خورا مهم لوبغاړی دی. په دې کې هسېخ شک نشته چې هغوی بايد په دې بهير کې رابنکېل وي، البته چې د پاکستان سره خبرې ضروري دي، خو تر ټولو لومړی بايد د طالبانو سره خبرې وشي. » بايد ووايم چې:

زما په پوهه او آند پاکستان په دې هکله په دريو برخو ويشلای شو. ۱/ ملت او رنځيدلی ملت چې قرباني ورکوي او دخپل حاکميت دسياسيتو قربانی دی. ۲/ ملکی ناتوانه او د نظامی استخباراتو ترلاس لاندې حکومت. ۳/ نظامي او اصلي پاليسي سازان او دپاکستان اصلي حاکمان. په يقين ويلاو شو چې دپاکستان اصلي پاليسي جوړونکی نظامی حلقی به په افغانستان کې داسې سوله و نه مني چې ددوی منافع او گټې په کې خوندي نه وي. هغه نظامی حلقی چې ملکی حاکمیتونه يې په پاکستان کې هميشه تر تاثير لاندی وی. ددې نظاميانو گټې د افغانستان او سيمي د خلکو په وينو تويدو او ددې تراژيدي په ادامه کې خوندي پاتې کيدای شي. پکار ده چې ددوي سره مسايل يو طرفه او ددوی لاس دحاکميت نه هماغسی چې په ترکيه کې د ښاغلي رجب طيب اردوغان له خوا څومياشتې پخوا واخيستل شو، پاکستان کې هم دا کار وشي. هغه کار چې په اغلب گمان د پاکستان سفير په امريکې کې پرې تاکيد کوه او څو مياشتې مخکې برطرف کړای شو. که نه نو دا دافغانستان، د سيمي او سولې خطر او تراژيدی ته به د پای ټکی وجود و نه لري. دنيا او د افغانستان مظلوم ملت به قربانی ورکوي او نړيوال به ورسره يو ځای په منجلاب کې راگير وي.

هو ايراني اخوندي مراجع، هندي مراجع، عربستان سعودي، روسيه او دهغه اقرار هيوادونه، چين او داسې نور هيوادونه په افغانستان کې خپل اهداف او اشخاص لري چې د توان ترحدده د خپلو منافع او مصالحو لپاره کار کوي. هو دا هيوادونه په افغانستان کې د معين جهادي گروپونو د په قدرت رسيدو د مانع په توگه په افغانستان کې د امريکې او نړيوالې ټولني د اهدافو او هلو ځلو سره همغږي کوي، خو په عين حال کې د امريکې ستري کيدل هم غواړي او د امريکې د بعضی نورو ستراتيژيکي اهدافو سره په افغانستان کې سخت مخالفت کوي. حتی دامريکې نږدی متحد او همکار انگليس هم په سيمه کې منافع لري چې په بعضي موارد کې د امريکې د منافع او مصالحو سره په تضاد کې دي. (اورد بحث).

راشو بيرته د ښاغلي ابراهيمي مرکې ته:

په ښکاره ډول معلوميري او بيانيري چې په افغانستان کې دواکي او چارو امور د بهرنيو په زور د هيواد يوې سياسي ډلې ته ورکړل شوي او يو څه نور بي کفايته او غير مشروع عناصر دافغانستان د خلکو او نړيوالو بار شول چې ښاغلی ابراهيمي هم داخبره تأييدوي: « هو، کاملاً. هېره نه کړو چې امريکايانو خپلې بمباری په اکتوبر کې د بڼ تر کنفرانس ډېر له مخه پيل کړي وي او همدوی ول چې شمالي ټلوالې ته يې وسلې ورکړې، تمویل يې کړل او تر شا يې ودرېدل. او شمالي ټلواله په عمل کې د امريکايي بمباريو تر چتر لاندې راورسېده او چې څو د بڼ غونډه پيلېده، دوی لا وختي د چارو واگې تر گوتو کړي وي »

ښاغلی ابراهيمی اونړيوال دې په دې پوه شي او پوه وي چې داسې نسخو او بيبعدالتيو په عملي کولو نتايج له هماغه سره معلوم وه او دي. دا درسته خبر نه ده لکه څنگه چې ښاغلی ابراهيمي وايي چې د «... د حقايقو تر ليدو وروسته د بدیل په اړه خبرې کول اسان دي... »

ښاغلی ابراهيمی بيا هم تير وځي او په افغانستان کې د سولې او ترقي لار ته د برابرېدو نسخې د شمال ټلوالی او طالبانو د حرکت به تفاهم په راوستو کې گوري.

زه په دې باور یم داچې شمال ټلواله او يا هغه او دغه سياسي گوند او حرکت د طالبانو او يا طالبان د کوم بلې نسخې او سياسي گوند اهداف او نسخې نه مني دا کومه بده خبر نده، بلکې يوه نورماله خبر هم ده. که چيرې داسې وای نو بيا به طالب نه وای او يا به شمال ټلوالی نه وای. په ټولنه کې او د ټولني دمسايلو د حل لپاره سياسي نسخه لرل او ددې نسخو تفاوت نورماله خبر ده او په هره ټولنه کې ممکنه ده او شته. مشکل د مخالفی او يا د ځان د بلې نسخې رسمي تعريف دې او په غير مشروع توگه دهغه پرزول د دولت او وسلو په زور. ددې نه داسې افاده نه شي چې گواکې زه د طالبان د حاکميت دوه په نوييموکلو کې په مشروع ډول حاکميت ته رسيدلی بولم. بلکې دداسې مشروعيت دترلاسه کولو باندې او دهغه په نتيجه کې د مشروع او د مشروعيت پرېنا د قادرو حاکمیتونو او په دې سلسله کې د نړيوالې ټولني په مشروع او په ځای تعريف شوي مرستي باندې تاکيد کوم، کوم چې د ښاغلي ابراهيمی په افادو کې له سره نه بريښي اوليا تر اوسه پرې نه دې پوه شوی.

په دې اساسی په افغانستان او سیمه کې ټیکاو او سوله د طالب او شمال ټلوالې به جوړجاړی او ګواکې د غنیمت په تقسیم پوری اړه نه لري، او نه لرله، بلکې ملت ته په واګې سپارلو او دملت د حاکمیت په لارو دتوافق پر اصول کیدلای شو او کیدای شي. کوم چې دادې د لسو کلو په تیریدو صورت و نه مومه.

نړیوالې ټولني ته په کار دي داسې زمينې برابري کړي چې دهغو په مرسته د خلکو حاکمیت تأمین شي. تردې دمه د نړیوالې ټولني له مرستو نه یو عده مخصوصو، چالاکو، بي کفایتو او نوکر صفتو عناصرو ګټه پورته کړی او دا لړی لا تر لاسه ادامه لري. د افغانستان خلک دنړیوالې ټولني نه دسالمې مرستې غوښتنه لري.

د عدالت او تیرو جنایاتو او جنایت کارانو په هکله:

اوسنی حاکمیت کې هغه چا لار ومونده چې په استخبارتي کړيو کې راغلل او یا د استادۍ نقل يې حاکمیت ته کینودل او یا هم دجنایت کارانو سره یوه شول. هغه متخصص او کار پوه انسانان چې ددې حاکمیت سره یو ځای شول یا مجبور دي د فاسد څرخ سره وڅرخيږي، یا يې دلاسه څه پوره نه دي او یا هم افراز شول. تیر مستعد افراد او کادرونه که پورتنیو کړيو او حلقو کې نه وه په مختلفو ټاپو ټاپه شول او چون ددوی په حلقو کې رانغلل نو جنایت کار هم شول او ورته وویل شول چې محاکمه به دی کړو که لاس وانخلئ. له دې کبله د جنایت کار او عدم جنایت کار چې یو انفرادي مسؤلیت دي، معلومول یو مفید کار وه. اما دا کار ونه شو او حاکمیت په خپل نزد د هر غیر مطلب شخص باندې په همدې نامه هم وپاروه. دا تهدید همدا اوس هم وجود لري او هر هغه څوک چې دحاکمیت په زړه نه وي په همدې نامه تهدیدوی او له صحنې باسي.

نو په افغانستان کې سوله د پورتنیو او داسې نورو مطالبو او عوامل له نظرکې نیولو نه پرته ممکنه نه ده. په دې هکله د بناغلی ابراهیمی خبرې چې « زه خورا ناخوښه او خواشینی یم. زه کلک په دې باور یم چې په نړۍ کې داسې ستونزه نشته چې غوڅه دې نه شي. خو خبره دا ده چې څومره سیاسي اراده شته؟ هره خوا څومره زیار باسي چې د حل یوه لاره وموندل شي. زه دغسې یوه سیاسي اراده په هر ځای کې نه وینم.» د قوي خبره نه ده او دګناهونو جبيره نه شي کیدای.

مونږ ته په کار ده چې اصلي او اساسي حل ته پام وکړو. ما هڅه وکړه د بناغلي ابراهيمي د وروستي اپټیمیزم او نیک نظري وستایم خو په کلکه ویلای شم چې په داسې نسخو چې دی پرې لیا هم ټینګار کوي ددې منجلا ب نه دوتلو لار نه وینم.

په داسې شرایطو، دداسې نسخو په عملي کولو، هدفمندو او معذورانو تیروتنو، دوکو او سیاسي غیر صادقانه لوبو د وضع غیرواقعي تصویر وړاندې کونه، د بناغلي ح کرزي صیب د روانې میاشتي د اتمې نیټې ارزونې او پیش بینی ګانې په یقیني توګه درستی دي چې وايي: « امریکا و متحدانش در اجرای موفقیت آمیز عملیات امنیتی خود در کشور هنوز راه درازی در پیش دارند.....». هو نړیواله ټوله باید د تل لپاره دداسې حاکمیت سره مرسته وکړي. د افغانستان مشکلات په «پایان دادن حمله های شبانه و جستجوی خانه های و....» خلاصه کول، هغه دوکې ګنم چې دحل داساسي لارو څخه د خلکو او نړۍ نظر اړول دي او بس. همدارنگه د افغانستان د مسایلو د حل لارې د جنرال استنلی مک کریستال، د امریکې د ستر نظامی قومندان سره او په نظامی برخه کې نه شته، لکه څنګه چې جناب کرزی صیب پرې تأکید کوي. په یقین سره د حل اساسي لارې په سیاسي حل کې لټول او په ښه حکومتداري او ملت ته په واک ورکولو کیدای شي.

په دې برخو کې دقت او حقایق منل او داسې نسخي عملي کول چې ښي سولي، عادلانه سولي، د انسان والا مقام او د افغانستان منافع او مصالحو ته د پورتنیو منافعو د ساتلو سره اولویت ورکړل شي، جدي پام په کار دی.

پای